Székesfehérvár, 1907. XIV. évfolyam, 145. szám. Csütörtök, december 12.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló" a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „Fejérmegyei Napló" cim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz. 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak: I évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Prohászka Ottokár dr.

megyéspüspök ur beszéde, melyet a főgimnázium Mária-kongregációjának dec. 8-iki felvételi ünnepén tartott a ciszterci rend templomában.

Régi nagy feladaton dolgozunk, az Isten gondolatai szerint való embert keressük; keressük azt a kultura szinterén, Athenben, Diogenes lámpájával; panaszoljuk a Beteszta tó oszlopcsarnokai alatt, hogy nincs emberünk; kultura s művészet sem tudnak biztatni édesebb, jobb hirrel, mint azzal, hogy lesz majd, majd később, külömb, jobb, boldogabb emberiség a földön.

Amit az ember keres szenvedésében s küzdelmeiben fölpanaszol, aminek kialakitására kulturájában vállalkozik, bár nem tudja, hogy eléri, — azt az Isten tényleg már megvalósitotta, a Szeplőtelen Fogantatásban bemutatta nekünk az ideális, az ő gondolatai s kedvtelése szerint való embert, odatüzte fényes látomásban a kereszténység egére. Róla mondja Szent János evangélista, „és nagy jel tünék fel az égen: egy asszony, kinek öltözéke vala a nap, lábai alatt a hold és fején tizenkét csillagu korona." (Jel. 12., 1.) Im az ideális ember; az a fényes, kegyelmes, csillagkoszorus, napsugaras asszony, aki fölséges a maga szeplőtelen bűntelenségében, erős a maga romlatlan lelkületében s vérében; magasan áll, földet s kigyófejet tud taposni.

I. A szeplőtelen fogantatás jelenti tehát első sorban az ősbűntől, az eredeti bűntől ment lelket; lelket, amely kezdet óta, azontul is mindig az Istené; lelket, mely hozzá szól, vele jár, vele küzd; lelket, mely idegen hatalom alatt sohasem áll pártütő sugallatra sohasem hallgatott. A boldogságos szent Szüzben váltotta ki az Isten tetté, dicsőséges valósággá azt a régi szót: „ellenkezést vetek közötted s az asszony között," vagyis ez az asszony mindig a te ellenséged lesz, te piszkos, földönmászó, Istent káromló hatalom, sötét szárnyaidat nem feszited ki föléje s ő megáll véled s ármányaiddal szemben az én erőmben! Hirdeti tehát nekünk, hogy az Isten gondolatai szerint való ember az, ki ellenkezésben áll a sötétség hatalmával s ki pártot nem üt a fölséges ellen. E pártütésben ugyan bele vagyunk oldozva az eredeti bűn végzetében; érezzük, hogy igenis bolyong az emberiség fölött valami sötét hatalom, a „mortis imperium" árnyéka; érezzük a terhet, mely a lelket lefelé huzza; terhet, mintha sirkó volna; panaszkodunk, hogy vérünkbe van keverve a métely; a romlás törvénye suhogtatja fölöttünk a vasvesszejét. De kedves fiaim, az ellenkezésre hivó szózat nekünk is szól, a Szeplőtelen Fogantatás beleragyog a mi szemeinkbe is s a kötelességekre minket is rászorit, hogy Istennel Istenért és soha Isten ellen: eszméljetek hát, rámutat az az élőforrásra is s lelket is ad hozzá, hogy érvényesithessük az emberben az istenit, test és vérben az eszményit, hogy letörjük magunkban az állatot és megteremtsük az embert; fiát, gyermekét, hasonmását annak a napsugaras, fölséges asszonynak.

Ezt a nemzedéket neveli a kongregáció. Látja az ifjuságot, hogy hogyan csörtet a kisértések fája alatt; hallja panaszát, mely egyre azt hangoztatja: gyönge, erőtlen vagyok; a kegyelem s a hit eszményekre mutat, én pedig természetemben hervadt vagyok. Isten felé huz jobb, nemesebb ismeretem s tisztább érzetem; de ah, de mily messze esem attól, amit hiszek s tisztelek!

Kedves fiaim, félre a panasszal; teljetek el a mennyei asszony lényével, kegyelmével; szivjátok magatokba hűséges lelkületét s bátran előre! Biztositalak, hogy átélitek az Isten erejét, mely bennetek is megismétli, hogy „ellenkezést vetek közted, fiam, hű szolgám, imádkozó, rajtam csüngő gyermekem s az alacsony, pártütő szellem közt; légy hű hozzám s szépségem el nem hervad benned s kegyelmem sugara nem alszik ki lelkedben."

II. De a boldogságos Szűz nemcsak az Istenhez ragaszkodó léleknek hűségét s a kegyelem által való megdicsőülését hirdeti, hanem a tiszta léleknek örömét s békéjét. Aki ilyen mint a szent Szűz, az nem vesztett semmit, aki hűségében a pártütőtől elfordult s a bűnt tapossa, annak nem fáj a szive a világ után Tisztasága, istenszeretete, hűsége, fölényes önérzetté, győzelmes erővé válik s ez öntudatban elénekli a „Magnificat" éneket s benne azt, hogy „ime ezentul boldognak mondanak engem a nemzedékek." Igen, boldognak, boldogságosnak mondjuk, „Üdvözlégy, malasztal teljes" mondja az ég követe, „Üdvözlégy mennyország királynéja", mondja a szent Szüzet tisztelő anyaszentegyház; szóval benne is, körülötte is az ünneplő öröm áradozik; aki hozzá közeledik, az megvigasztalódik, föléled és örvend. S tudjátok, hogy honnan ez öröm, ez ének? Örvendeni csak az erő, a fölényes lélek tud. Akiben erő és egészség van, aki erejét és hatalmát érzi, az örvendezni s énekelni is tud. S ez az igazi diadal: örvendezni, az erő s élet öntudatában boldognak lenni. Az emberiségnek s különösen az ifjuságnak kell az erős élet ez örvendezni tudó öntudata nem szabad hervadtnak, fáradtnak lennie; bizalmat, reményt kell szivében ápolnia az élet s annak nagy feladatai iránt; saját értékét s érvényesülését nem szabad fényes pályákban, álmokban, élvezetben s üres csillogásban keresnie; rámutatott már szent Pál árra, hogy mi töltse ki Krisztus hiveinek lelkét s hogy mily tartalomból változik el egy darab mennyországgá a szív: „regnum Dei iustitia, pax, gaudium", az Isten országa, az a mennyország, melyet magatokban hordoztok, a tiszta s erényes lelkület s az abból fakadó fölséges öntudata a békének s ami azt koszoruzza, a szivet-lelket eltöltő öröm. Legyen szeplőtelen lelkületem; ezt az Isten kegyelme hordozza, az tölti ki; ahol az van, ott erő van harcra, munkára, küzdelemre; ott parancsolni tudnak hajlamnak, szeszélynek s szenvedélynek, ahol pedig a kegyelmes akarat rendet teremtett, ott béke s okvetlenül öröm is van. A bűnös ember más utakon jár s másképp akar boldogságot szerezni; állatot dédelget magában, s bűneivel rácáfol hitére s eszményeire, láncokat csörögtet, de ez a zaj nem ének. Ti, kedves fiaim a szent Szűz nyomaiban az erős örvendező életet szomjazzátok, azt keresitek, annak kialakitásán dolgoztok, teremtsetek hát mindenekelőtt rendet vágyaitok, hajlamaitok torzonborz világába; szoritsátok rá magatokat áldozatok árán is a szigoru erkölcsnek nemcsak elvben, de életben való megvallására, ekkor tölti el sziveteket az öröm s rajtatok pihen az isteni tetszés fénysugara.

Ez programm, t. i. utjai fölséges utak, a magasba visznek; Krisztus áldott nyomdokai, nem tekervényes kigyóutak, igéi evangelium s nem kigyósziszegés. Ez utakra, ez elvekre figyelmeztet titeket a kongregáció; nemzet, emberiség, kultura azt imádkozza: Isten, adj ifjuságot, melynek lelke nincs leperzselve, mely hinni tud s hitében követi a győzelemre vezető eszményeket. Adj ifjuságot, mely a szó teljes értelmében erős és romlatlan.

A kongregáció nem akar anyámasszony-nemzedéket nevelni, nem akar ugynevezett jámbor ifjuságot, melynek lágysága gyengeség s bűntelensége nem erény, hanem isteni nemzedéket akar, erőset Istenhezvaló hűségben, szeplőtelent erkölcseiben, romlatlan szivben; a kongreganisták elsők legyenek erkölcsi magaviseletben, tanulásban, sportban; szemefénye az intézetnek, virága az ifjuságnak. Ez irány, e szellem ellen senkinek sem lesz kifogása; váltsunk hát tettekkel, hivó

Mai lapunk 4 oldal.

00000598

tiszta, forgalmas munkásélettel. Ez igyekezetükön rajta lesz a szt. Szüz áldása; ő kiterjeszti karjait ily ideális ifjuság fölé, mely a hazára az egyházra s a kongregációra dicsőséget hoz, magamagának pedig biztositja a szép, erős, örvendező élet koszoruját.

UJDONSÁGOK.

Egy fiatal képviselő.

Eszterházy. Móric grófról, a mi vármegyénk ifju, nagy rahivatott fiáról olvassuk az Esti Ujságban a következőket:

Fiatal képviselő van akárhány. Az országgyülésnek soha se volt annyi fiatal tagja, mint ez idő szerint. De az ujjamon és a felkezemen megszámálhatom, hogy hány haladja fölül a középszerü átlagot. S ha azt a kérdést vetem föl, hogy melyik országgyülési ifju az, a ki képességeivel kiemelkedik a sorból és a ki a komolyabb, nagyobb és követelőbb mértéket is megállja: a választ a kérdésre egy vagy két név emlitése adja meg. De kiválóbb ifju a képviselőházban kétségtelenül az az „egy fiatal képviselő", a kire tegnap este nem kisebb ember, mint Széll Kálmán hivta föl ország világ figyelmét.

Nem emlékszünk esetre, hogy fiatal embert és kezdő politikust ily napsugaras világitásba helyeztek volna mint Széll Kálmán mutatta be — a szeretet és a nagyrabecsülés, karján — tegnap Ezterházy Móric grófot. Széll Kálmán, a ki meg tudja választani szavait s a ki sulyt nem ád, ha sulyt adni nem akar, a jövő reménységének nevezte őt s a szivekhez szólt, hogy fogadják szeretetükbe az ifju képviselőt. Ez olyan jelenség, a mely már magában ritkitja párját s már csak ezért is megérdemli, hogy némi kommentárral kisérjük.

A ki ebben az országban (de különben az egész világon is) olyan ügyesen választja meg a kedves szülőit, hogy beleszületik egy tiz vagy husz milliós hitbizományba s azon felül szerencsés bábái kezében kilencágu koronával himzett pólyát is talál mihelyt a világra jön: arról bizvást el lehet mondani, hogy a sors nem készitett valami göröngyös utat az életpályája számára. A rang, a társadalmi állás, a vagyon, az előkelő nevelés fölötte könnyüvé teszi nemcsak a boldogulást és az érvényesülést, hanem a föltünést is számára. Mégis mit látunk? Fiatal mágnásaink jórésze mivel teszi ismeretessé nevét? Mesés pazarlásról, széditő könnyelmüségről. szerelőkről és kártyaveszteségről, továbbá hihetetlen cinikus észjárásról hallunk beszélni ugyszólván nap-nap után, s a botrány sem ritka madár főuri fiatal urak viselt dolgaival kapcsolatban. Ezek bántó tünetek. Kellő komolysággal, szorgalommal, készültséggel s a nemesebb hivatás mélyebb átérzésével a fiatalok részéről ritkábban találkozunk, mint az a kivételes és ragyogó pozició, a melybe már beleszületnek, lehetővé és elvárhatóvá tenné.

Esterházy Móric grófban az a nevezetes, hogy bárha még egészen fiatal-ember (talán még huszonhat esztendős sincsen,) a meglett férfi minden komolyságával áll a nagy nyilvánosság előtt és a közérdek szolgálatában. Tudás és készültség, komoly gond és okos értelem, odaadás és mélyrehajtó figyelem minden kérdésben, mely a közügyeket érdekli, ezek azok a tulajdonságok a melyeket revellált az alatt a rövid idő alatt, a mióta szerepet vállalt a magyar politikai élet terén Mindehhez járul a hivatottságnak és tehetségnek isteni adománya, a mely minden más vonásnál hamarább megismerszik az emberen: a szemén, a homlokán a megjelenésén, a benyomáson, a melyet akaratlan tesz, a szón a mit kiejt, az ötleten, a melynek hangot ád. Ezen a fiatal grófon egészen mellékes az, hogy gróf. Nincs rajta egy szikra mágnásos különösség, még kevésbbé az, a mit mágnás-gőgnek szoktak nevezni. E részben a fiatal Esterházy az Andrássyak iskolájában tanult Egyedül az értékek, a melyek benne lakoznak, teszik kiválóvá őt s vonzzák feléje a szimpátiát.

Egészen bizonyos, hogy Széll Kálmán egy érdemes, nagytehetségü ifjura hivta föl az ország figyelmét. Ha nem születik mágnásnak: Esterhy Móric gróf akkor is szép karriért futna meg a tehetsége, a komolysága, a munkakedve, az alapos tudásra irányuló törekvése és lelkiismeretes kötelességérzet révén. Bár sokan volnának hasonlatosak hozzá, a polgári és a főuri világban egyaránt!

—

— **Felvétel a Mária-kongregációba.** Lélekemelő ünnep színhelye volt vasárnap a ciszterciták temploma. A főgimnázium tanulói közül 16-an hűséget esküdtek a Máriás-lobogónak. Szent fogadalmat tettek, hogy szivüket-lelküket tisztán fogják megőrizni a csábok és ármányok ellen s nem fogják foszlányokká tépni alacsony szenvedelmekben. Meg fognak erősödni hitben, áldozatban és szeretetben s lelkük buzgalmát tettre váltják, ha majd küzdelembe szállanak az élet mezején. Hisznek, remélnek, szeretnek s a hitre meg fogják tanitani a sötét, rideg embereket. Isten akaratját fogják szolgálni a társadalomban és ledöntik az emberek bünös alkotásait. Reményeinket, bizalmunkat, a jövendőbe vetett hitünket reájuk bizzuk. Nyugodt szivvel adjuk kezükbe reményeink zászlaját. Lengessétek ezt a zászlót, s nyomán tavaszszellő lehellete fut végig a hómezőkön. Ne feledjétek, hogy reményünk vagytok, büszkeségünk vagytok.

A felvételi ünnepélyt a megyéspüspök tartotta, ki mielőtt felavatta az uj katonákat, lapunk vezetőhelyén közölt fenséges hatásu beszédet mondotta.

— **A sópanama.** Több mint egy éve huzódik ez a kinos ügy. Megfordult már mindenütt, csak épen jó helyen nem. Illetőleg azt mondják, hogy most már jó helyen is. Az ügyészség ugyanis keresztülhuzva a különféle szakértők ilyen-olyan véleményét, a melyek azonban addig egytől-egyig kedvezőtlenek voltak Berndorfer Edére nézve — a szerinte egyedül illetékes szakértő, a budapesti törvényszéki szakértő vegyvizsgáló véleményét kérte ki. Ez pedig azt a véleményt nyilvánitotta, hogy a Berndorfer Ede által árusitott só, a melyet állitólag marhasóval s egyéb elhasznált sókkal kevertek, *egyáltalán nem tartalmaz olyan anyagokat, a melyek az egészségre általmasak lehetnének.* A biróság természetesen ennek az illetékes véleménynek alapján fogja most már meghozni a maga itéletét, a mely — bizonyára senki nem kételkedhetik most már majd benne, — hogy *minden bizonnyal fölmentő lesz.* Az itélethez semmi közünk. Kötelességünk elhinni, hogy a biróság pártatlanul hozza meg. Mi, mikor a dolgot legelőször szóvá tettük, egyedül a közérdeket tartottuk szem előtt, semmi egyebet mást. Ha a biróság most azt fogja mondani, hogy a közérdek nem szenvedett kárt, abba is belenyugszunk, hiszen bele is kell nyugodnunk, még ha nem tetszenék is. Csupán az igazságszolgáltatás ólomlábaira akarunk némi megjegyzést tenni. Hát hogyan lehet az, hogy a mélyen tisztelt biróság csak három fertály esztendő mulva tudta kisütni, hogy a Berndorfer-sónak ki az illetekes megvizsgálója? Minek küldözték azt a sót Ponciustól Pilátushoz, minek kérdeztek össze-vissza 3—4 szakértőt is meg, a kinek semmi köze a dologhoz, mig végre felfedezték azt az egyedül illetékes szakértőt, a ki végre mégis csak meghozta a maga itéletét. No meg azt a megjegyzésünket se fojtjuk el, hogy nem sokat adunk a szaktudósok egész seregének véleményére. A mint tudjuk, háromféle szakvélemény is érkezett, azok mindegyike kedvezőtlen volt, mindegyik kimondotta, hogy a Berndorfer-féle só az egészségre ártalmas anyagokat tartalmaz. Végre jött az utolsó, az igazi és halomra döntötte valamennyit. Hát melyiknek a véleményére adjunk már most valamit? Hiszen mindegyik ugyanazt a sót vizsgálta? Vagy nem? . . . !

— **Közigazgatási bizottsági ülés a városnál.** Rövid, alig egy félóráig tartó bizottsági ülés volt tegnap a városnál. Az ülésen Havranek József polgármester elnökölt.

A szokásos havi jelentések kerültek napirendre.

A rendőrség jelentése: Előfordult bünesetek: Hatóság elleni erőszak 2, szemérem elleni bünselekmény 1, rablás 2, okirathamisitás 1, az ember élete és testi épsége elleni cselekmény 16, egyébb büntettek és vétségek 10. Összesen 98. A kihágási ügyosztályon feljelentést tettek 124 esetben. A feljelentett terheltek száma 139.

A pénzügyigazgatóság szerint a kincstári követelések összege 2.503,984 korono 36 fillér. Ebből a mult hó végeik befizettek 1.872,614 korona 46 fillért. Házadómentességet 118, fizetési halasztást 78 esetben engedélyeztek.

A főmérnök jelentésével kapcsolatban Tóth Aladár a postai kiszolgálás kényelmetlen voltát kifogásolta. Megtörténik, hogy a legnagyobb postai forgalom idejében lezárják a kiszolgálást s egyéb postai ügyeket intéznek el. Felvilágositást kér arra nézve, hogy ez az eljárás megfelel-e a postai ügyviteli szabályoknak.

Vajda főmérnök utána jár a dolognak s a jövő ülésen jelentést tesz róla.

A tanfelügyelő bejelentette a segédtanfelügyelő távozását, Berzsenyi Gusztáv tanfelügyelőségi tollnoknak Székesfehérvárra való áthelyezését, ki a fizetésrendezéskor segédtanfelügyelővé lép elő.

Az izraelita iskola ö. tanitója korpótlékot kér. A kérelmet pártolólag terjesztik fel a miniszterhez.

— **Adomány.** *Zichy* Nepomuk János gróf a fejérmegyei tanitók gyermekei számára Székesfehérvárott létesitendő tápintézet költségeire 50 koronát adományozott. A nagylelkü adományért hálás köszönetet mond az elnökség.

— **Kossuth szobor Nagyperkátán.** Megyénkben ezen erősen függetlenségi érzelmü községé a dicsőség, hogy a 48-as események egyik tüneményes oszlopa, a szabadság lelkes hirdetőjének szobrot állit. *Vas* János egyszerü földmüves 100 korona adományára indult meg a mozgalom, évek óta tart a gyüjtés, folyik a tervezgetés, mig végre az intéző bizottság a napokban Budapesten megrendelte Kossuth mellszobrát 4000 koronáért. A leleplezési ünnepélyt március 15-ére tervezik, melyre Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter is kiláttásba helyezte eljövetelét.

— **Serlegavató estély.** A D. V. műhely dalegyesülete e hó 14-én este 8 órakor, a Latzkovits-féle vendéglőben társasvacsorával egybekötve tartja meg az egri orsz. dalversenyen nyert ezüstserleg felavatási ünnepélyét. A dalárda volt karmesterének, Tomm Béla temesvári zeneiskolai tanárnak vezetése alatt az egri versenydarabokat fogja előadni. Különös érdekességet ád az ünnepélynek, hogy a 15 év óta működő dalosoknak ezen alkalommal tüzi mellükre Rauscher Béla felügyelő, a dalárda védnöke a kitüntető érmeket A serlegavatásra az érdeklődő közönséget az elnökség tisztelettel meghivja. Egy terítők ára 1 kor. 20 fill. A társasvacsorára előjegyezni lehet a hó 13-ig a Latzkovits-féle vendéglőben, vagy a dalegylet elnökségénél.

— **A város közegészsége** a lefolyt november hóban számszerüleg jobb volt ugyan mint október hóban, de közegészségügyi szempontból rosszabb, vagy legalább is egyforma. A nyirkos, ködös levegő a légzőszervek nyálkahártyáinak megbetegedését, hurutját okozta s részben ez, valamint a kisdedek bélhurutja az alkalmatlan táplálkozásból folyólag, részben a fertőző-ragályos

00000599

kórok közül szórványosan a vörheny és hasihagymáz voltak az uralkodó megbetegedések.

Hágymáz miatt két kut vizsgáltatott meg. A bakteriologikus vizsgálat nemleges eredményt mutatott, mégis az egyik kut lezáratott, egyéb, az egészségre káros és ártalmas vegyi sajátságai miatt. A vásártér 21-ik sz. a. kut, (mely magán kut) betömetése elrendeltetett. Több magán kutnak javitása keresztülvitetett. A járványszerüség megakadályozására javaslatba hozott intézkedések legnagyobb részt elvégeztettek.

Részletes jelentés: Született 102 (októberben 99) és pedig törvényes fi 51, nő 49, törvénytelen fi 1, nő 1. Ikerpár 1. — Házasságra 36 pár lépett. — Elhalt 63 (októberben 72), ezek közt fi 30, nő 33. Ebből 7 éven alul volt törvényes fi 13, nő 13, törvénytelen nő 2. A kórházakban elhalt 15, ebből 6 volt idegen. Születési többlet 39. Ha a mi halottjainkból a 6 kórházi idegen halottat leszámitjuk, népesség szaporodás 45.

Nevezetesebb halálokok: Veleszületett gyengeség 7, görcsök 2, bélhurut 11, difteritis 1 (kórházi idegen), vörheny 2, hasihagymáz 1, tüdő lob 3, tüdővész 3, guta 4, vizkór 3, aggkór 9, véletlen 2 (füstbe fulladás).

Járvánnyá fajulható kórok állása: Bárányhimlő maradt 3, szaporodott 7=10, gyógyult 9, maradt 1. Difteritis volt 3, ebből gyógyult 1, elhalt 1, maradt 1. Kanyaró maradt 3, szaporodott 2=5, gyógyultak. Vörheny maradt 7, szaporodott 14=21, gyógyult 10, elhalt 2, maradt 9. Hasihagymáz maradt 7, szaporodott 18=25, gyógyult 13, elhalt 1, maradt 11, (ebből 5 kórházi).

— **A Fehérmegyei Gazdasági Egyesület** tegnap a Fehérmegyei Takarékpénztár helyiségében választmányi ülést tartott *Eszterházy* László gróf elnöklete alatt.

A folyó ügyek elintézése került napirendre. Az Amerikából hazajött munkások dologba állitása miatt a földmivelésügyi miniszter megkereste az egyesületet azonban az egyesület ez ügyben semmit sem tehet. A munkások épen akkor jöttek haza, mikor a tél utját szegte a mezőgazdasági munkának.

Leopold Lajos bérlő kifogást emelt egyes gazdák eljárása ellen, kik egyes gazdaságokból magukhoz csábitják a cselédeket. A G. E. ez ügyben nem levén illetékes, a kérdést leveszi a napirendről.

A Sopronmegyei Gazdasági Egyesület átiratát, mely a régi térmérték rendszer kiküszöbölését és a méterrendszer általános elfogadását ajánlja, pártólólag terjeszti fel az egyesület.

A kerületi betegsegélyző pénztár azt kivánja, hogy az uradalmakban alkalmazott gépészt, kertészt, bognárt, kovácsot, kőmivest nála biztositsák. Ebbeli felhivása sok felreértésre adott alkalmat, mert hiszen ezek a cselédek biztositva vannak a Munkás Betegsegélyző és Baleset ellen Biztositó Pénztárnál. Köhler Albert a váli uradalom jószágkormányzója azt hangoztatta, hogy a nevezett cselédeket a felhivásra biztositani kell a kerületi pénztárnál, azonban a munkás pénztárból meg egyszersmind törölteti kell őket. A választmány Fiáth György fölszólalására egyértelmüleg ugy határozott, hogy a gazdák tiltakoznak a kerületi pénztár felhivása ellen, a gazdaságok iparosait felfogadott cselédeknek tekintik s csak a munkáspénztárnál való biztositást tartják kötelezőnek.

8 lóerejü, használt, jó karban levö lokomobil és cséplögép eladó. Cim a kiadóhivatalban.

— **Veszett eb (?)** Sajnálatos szerencsétlenségről értesit bennünket csőszi tudósitónk. *Halmi* Nándor csőszi intéző, Zichy János gróf gazdatisztje kedden a csőszi községházára ment s a mint a községi biró lakása előtt elhaladt, annak kutyája ráugrott és lábikráján erősen megharapta. A szerencsétlenül járt intéző, a kinek szympatikus, kedves egyénisége általánosan ismeretes, azonnal Budapestre utazott, hogy a Pasteur intézetben magát beojtassa. A kutyát megfigyelés alá vették és meg fogják vizsgálni, hogy nem volt-e beteg?

— **A Szent Imre-konviktus tolvaja.** A szép októberi esték egyikén a Szent Imre-konviktusba, mig a ház népe az estebéddel foglalkozott, beosont Tresztnyák József csavargó. Garázda munkának látott volna a helyzet előnyeit kihasználván, azonban a közelben hallható zörej kitéritette közvetlen szándékából. Bebujt a hálóterem egyik ágya alá s fokozott igényeinek kielégitésére várta a csendes éjjelt. Azonban egy véletlen incidens foszlányokká tépte vérmes reményeit. Egyik diák észrevette az ágy alatt szuszogó embert s nagy riesajt csapott. A diákok neki estek a megszeppent embernek, kihuzták az ágy alól s alaposan elsimázták. A törvény ezzel nem elégedett meg, s tekintettel előbbi manipulációira is, őt 8 havi börtönre itélte.

— **Gabonatolvajok.** Urbán Róbert és Vári János DV. alkalmazottak közakarattal megvámolták a vasut gabonatárát s onnan 324 kiló buzát cipeltek ki suttyomban. A csendőrök nyomára jöttek a dolognak.

— **Öngyilkos asszony.** Horváth Ferencné betegen, életuntan jött Fehérvárra, hogy fölvétesse magát a kórházban. Mikor Fehérvárra ért, betegsége a hosszas, fárasztó ut következtében erőt vett rajta s nagy kinokat állt ki a szegény asszony. Megérlelődött benne a gyilkos gondolat, marólugot ivott. Már be sem tudott menni a kórházba, nekidült a kórház külső falának s várta az irgalmas halált. Ekkor talált rá a kórház kapusa, ki azt hitte, hogy részeg s ócsárolni kezdte. Mikor azonban látta a helyzetet, bevitette a kórházba, hol ápolás alá vették. A gondos ápolás következtében magához tért s meg tudta mondani lakóhelyét is. Polgárdiinak mondotta magát. A kórházban levő polgárdiiak azonban nem ismerik. Szegény szerencsétlen ágról szakadt, szomoru életét mily örömmel bizta a halálra. Ma délután meghalt. Holttestét felboncolják.

Uj erőt ad

A SCOTT-féle Emulsio akkor is, mikor más szer már nem használ. Mindig veszélyes kétes értékü szerekkel kisérletezni, amikor az ember egészségéről van szó.

Gyengeség esetében

Az Emulsió vásárlásanál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

különösen lábadozóknál,

vagy vérszegénység, tüdőbaj, tulterhelt munkából származó betegségek folytán az elövigyázatos ember azonnal ahhoz a szerhez folyamodik, mely számtalan esetben, kivétel nélkül hatásosan és biztosan gyógyitja a gyengeséget. Ez a szer a SCOTT-féle Emulsio.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

— **A sirások egymás közt.** Szekfü Ferencet és Nyakas Pált foglalkozása arra utalja, hogy a temetőt gondozzák s az elköltözöttek számára nyugágyat készitsenek a göröngyök között. A nyugalom és béke otthonának gondozói azonban nem éltek békében egymással, Örökös veszekedéssel háborusággal keseritették egymás életét. Egyszer Szekfü, másszor Nyakas uram kerekedett felül s tőle telhetőleg szidta, ócsárolta atyafiát. Az örökös perpatvar ujult erővel dühöngött, mikor Nyakas uram, arra a tapasztalatra ébredt, hogy ellenfele őt a sertésvételnél becsapta. Szegfü sehogy sem tudta megbocsátani ezt a kijelentést és kereste az alkalmat, hogy megtorolja a sértő szavakat. A Leopold féle szatócsüzletben találkoztak. Persze összezördültek. Szekfü hazament, s revolverrel tért vissza. Felesége, ki rosszat sejtett, követte urát, azonban nem tudta visszatartani a feldühödött embert, ki hármat lőtt ellenfelére. Szerencsére a golyók nem találták. Ekkor már Szekfü is belátta a helyzet komolyságát, elment, lefeküdt mintha semmisem történt volna. Mikor a rendőrök bementek hozzá, hogy a történtekről értesüljenek, csak arra emlékezett, hogy részeg volt. Eszemágában sem volt a lövés, igazitotta helyre a rendőr véleményét. Ennek daczára azonban meginditották ellene az eljárást.

— **Borzalmas szerencsétlenség** történt Bognár József földmivesgazda velencei házában. A gazda két leánya a konyhában foglalatoskodott, miközben egyik leányos kiváncsisággal leakasztotta a falon függő puskát. Katonás fordulattal nénje elé lépett s ráfogta a puskát:

— Vigyázz, mert agyonlőlek!

Nénje önkéntelenül hátrafordult, de ebben a pillanatban eldördült a fegyver s a szerencsétlen teremtés szétroncsolt aggyal, egy jajszó nélkül összeesett s kiszenvedett.

— **Éjjeli tolvajok.** Farsang József és Szanyó István pázmándi földmivesek megkivánták a más jószágát. Bünös tervük keresztül vitelére legalkalmasabbnak látták az április 8-ára virradó éjszakát, mikor tolvaj szándékkal az éj leple alatt ott termettek Tóth István portáján. A kutyát leintették s nyugodtan láttak a munkának. Kiszedték a pajta oldalfalát s a résen négy zsák gabonát kicsusztattak. A gabonát a szomszéd kazlába rejtették, azzal elillantak. Másnap azonban alig hajnalodott ki, már is megtalálták a kazalba rejtett gabonát. Mikor érte akartak menni a jómadarak, csapdába estek. A királyi törvényszék Farsang uramnak 2 évi és 10 hónapi fegyházbüntetést, Szanyónak pedig 6 havi börtönt akasztott nyakába. A lopás főpisztere Farsang volt.

SZINHAZ.

Kedd, dec. 10 én.

Fátum. A sok tingli-tángli után végre egy komoly, tisztességes darab. Oly mű, a melyet mohó élvezettel nézett végig minden intelligens ember, látva benne a lélek mélységét, a kidolgozás finomságát. Néztük a darabot, de tanulmányoztuk a publikumot is és azt kell mondanunk, hogy a komoly, életbevágó daraboknak is van minálunk közönsége. Csak bánni kell vele tudni. Halálos csendben nézték végig s alig volt szem, a melyen könny ne csillogott volna. A felvonásközökben pedig szinte izgatottan tárgyalták a darab mesélét s a hatást, a melyet szivükben keltett.

Báró Alpáry Ella (Csendes Alisz) lelke egész szenvedélyével szereti Gozdanovics Bélát (Inke) nem tudja róla, hogy hamis kártyás, sikkasztó, zsaroló, a kinek elintézetlen ügyei miatt el is kellett az országból menekülnie s aki Ellát is főleg a pénzéért szereti. Két évi távollét után váratlanul s fogadalma ellenére megjelenik, találkozik Ellával, a kiben ujra egész szenvedélyével lobban fel a régi szeretem, boldogan igéri Gozdanovicsnak a sirig tartó hűséget s azt, hogy atyja konok ellenállását is meg fogja törni, vagy szerelmesével együtt megy, ha kell, a halálba is. Vajkay László gróf, főhadnagy (Déri Béla), aki tisztelője Ellának, megjelenik s a becstelen Gozdanovicsot távozásra akarja kényszeriteni. Az szabódik, könyörög, végül le akarja lőni Vajkayt. Ezzel az izgalmas jelenettel végződik az első felvonás.

A második felvonás a párbaj körül forog. Szinte csodálatos, hogy a katonatiszt iró mily biztos logikával világitja meg ennek a a középkori darab sötétségének abszurd voltát. A társadalmi kényszer azonban parancsol. Igen szép szerep jut e közben Vajkay tábornoknak, (Kovács) a főhadnagy atyjának, majd Kovács Margitnak (Holeczy) a ki szereti a főhadnagyot, sőt kölcsönös szerelmüknek mélyebb gyökere is van. Bucsuznak, végrendeletet csinálnak! Vajkay gróf valóban nemes jelleméről és lovagi mivoltáról tesz bizonyságot ugy Gozdanoviccsal szemben, a kit jellemének nyomorult volta mellett is elfogad ellenfélnek; Ellával, akit gyöngéd figyelemmel nem világosit föl szerelme tárgyának hitványságáról s Margittal szemben, akiről gondoskodik. A harmadik felvonásban a halál árnyékát látjuk. Gozdanovics a párbajban halálosan megsebesiti Vajkayt, aki halála előtt megesküszik Margittal, Gozdanovics, akinek egy ujabb bünténye kerül napvilágra, főbe lövi magát. Vajkayt tolószéken hozzák a publikum elé, künn a takarodót fujják bánatosan, szivet hasogatva. A mindenkinek szympatikus, derék Vajkai a halál küzdelmei közt, Isten akaratában megnyugodva, mindenki által megsiratva bucsuzik, mikor a trombitaszó imára hi, a feje lehanyatlik s meghal.

Természetes, hogy a darab bizonyos elé

gületlenséget kelt bennünk, mert a költői igazságszolgáltatást nem látjuk érvényesülni óhajunk szerint. Hiszen az ártatlan, a nemesszivü Vajkayt elpusztitja a buta golyó s bár elpusztul a szélhámos Gozdanovics is, de Ella is egy tátongó sebbel szivében indul tovább a jövő ködös utjára. Ezzel szemben persze könnyü odavetnünk, hogy a *Fátum* magát az életet ábrázolja. Ugy, a hogyan van. Az élet nem igazodik a régi regények után, ahol a szerelmesek sok viszontagság után végre minden bizonnyal egymáséi lesznek. Sőt a való életet ábrázolja maga a párbajjelenet is, amely csak a legritkább esetben szolgáltat igazságot annak, aki azt általa keresi.

A „Fátum"-ot Zsiros István tüzérfőhadnagy irta, aki benne valódi irányművet akart adni, különösen a párbaj ellen. A mű eleje kissé unalmas a hosszu dikciók miatt, de lassankint nekimelegszik s később elég élénk lesz. Különösen a felvonások végei szinte megrázó jelenetekben gazdagok.

Melegen, nagyon szivesen ajánljuk a megnézését olvasóinknak. Derék dolog, jó magyar embernek, müvelt léleknek a munkája, aki müvelt, finom lelkeknek beszél benne. Aki nem érzi magát ilyennek, az ne nézze meg, aki azonban tudja élvezni a szépet és fenköltet, az okosan teszi, ha megnézi. Már csak azért is, hogy a sok piszkos mű mellett, adjunk becsülést a tisztességdaraboknak is.

A játék elég jó volt. Eleinte a darab nehézkességét a szerepnemtudás is sulyossá tette, aztán minden rendjén folyt. A szerepkör sulya Dérin és Csendes Aliszon, a társaság két legszympatikusabb tagján fordult meg. S ez volt a darab szerencséje. Mindakettő egész ambicióval, sok érzéssel, sok rutinnal játszott, Egyes jelenetekkel sok könnyet csaltak ki a publikum szeméből. Inkét nem kellett sokszor látnunk s ez javára vált az összjátéknak. Holéczy nagyon ügyesen és megragadóan játszotta Margit szerepét. Bátori, Medgyaszay különösen az előbbi szinte tulságosan otthoniasan érezte magát a szinpadon. A többiek réseket töltöttek ki.

A publikum telt házat csinált. Reméljük, hogy a Fátumnak nem utoljára.

Szerda, dec. 11-én.

Bernát. Itt először. A tartalmáról elég ha annyit jelzünk, hogy Heltai Jenő, a Magyar Figaró szerkesztője irta, ki ugy látszik, a Lipótváros erkölcseit mindenáron közkincscsé akarja tenni egész Magyarország számára. Malacságokról oly hangon beszélnek, mintha egy megunt kalap fölfrissitéséről volna szó. Hogy emellett olcsó szellemesség, kacagtató jelenetek, mulatságos apropók is akadnak, természetes, hiszen Bernát ur (Szalkai), a vakációi szalmaözvegységet akarja a maga számára grandiozus mulatozások árán kellemessé tenni. Az előadás sikere első sorban Szalkai érdeme, aki nemcsak igazgató, de kitünő szinész is. Déri mint dr. Cserebüly itt is jó volt. Holéczi megállta helyét, Hidy Irén pedig alig győzte zsebre vágni a sok tapsot a rakoncátlanságig vidám jókedvéért.

Szerkesztői üzenetek.

Megbotránkozó. Kérjük, ne botránkozzék meg. Mert ha megbotránkozik, jelét adja annak, hogy egyáltalán nem ismeri a fehérvári sajtóviszonyokat. Mi ismerjük s azért jót nevettünk rajta.

A forrása a következő volt: Az Uj Lap a választások után elmélkedvén a választási incidensekről, többek közt szóba hozta, hogy Simon Sándor alkapitány a Tóváros on azt mondta:

— Kit keres itt a pap? A papnak a templomban a helye.

Ezt Simon Sándor nem cáfolta meg, hanem dühbe gurult miatta a Székesfehérvári Friss Ujság. Iszonyu mérges hangon kijelentette, hogy az Uj Lap felekezeti izgatást végez. (Tehát az Uj Lap a hibás), földulja a polgárok között való békés egyetértést (értsd alatta, hogy a Friss Ujság példányszámai az Uj Lap megindulása óta kétségbeejtően leapadtak) s egyben felszólitja Havranek József polgármestert, hogy Ketskés Elek, az Uj Lap felelős szerkesztője a város pénztárából kápja a fizetését, tehát tessék őt megrendszabályozni s ha el nem is csapják, de legalább akasszák fel.

Ez volt az egyik komikum, a másik az, hogy a Friss Ujság kiokoltatta Prohászka Ottokár dr. megyéspüspököt. Sehogy sem levén megelégedve Lakatos dr. megválasztásával, megfeddette a választópolgárokat, aztán pedig belemagyarázta a püspöknek, hogy kit kellett volna a szemináriumba praefektusnak kinevezni. Nem Lakatos Frigyes drt, hanem Nagelreiter Alajos drt, vagy Dornis Istvánt. Mert — tetszik tudni — a Friss Ujság olyan okos ujság, hogy ért az egyházmegye kormányzásahoz s Prohászka püspöknél mindenesetre jobban tudja, hogy kit hova kelljen helyezni, hogy az egyházmegye hasznát lássa. A két kipécézett ur közül Dornis István nyilatkozott lapunkban (tetszett olvasni) Nagelreiter dr. nem. De Vass dr. elkövette azt a gyöngeséget, hogy respektált (!) a Friss Ujság szavaira s tréfásan is, komolyan is visszautasitotta azt. A Friss Ujságot boldoggá tette. Ujra válaszolhatott s elmondhatta a „háj fejüeknek" (az ő szavai olvasóihoz), a mi a szivén fekszik. Lakatost kinevezte szájhősnek, a ki komoly munkát nem végez és csak a látszatra dolgozó félisten. (Ez volna a jutalma, hogy éveken keresztül éjt nappalá téve fáradozott a legnehezebb téren, az egyszerü munkások, az alsó néposztály szellemi és anyagi fölemeléséért — ingyen.) Vass József drt pedig kinevezi háj- és vassfejü suszterdoktornak, a ki az irodalomban türelmi bárcával jár s az igazságot keresztre feszíti. (Ez a jutalma azért, hogy a szociáldemokrácia sárkányfejeit Fehérvárott levagdalta.) Képzeljük e mellett, hogy mily kellemetlenséget okozott Nagelreiter drnak, ennek a tiszta, ártatlan lelkü, nemes buzgóságtól égő jó embernek hálából azért az egy-két tárcáért, a melyet a Friss Ujság számára irt. Hiszen az a látszat s a helyzettel nem ismerőse nber előtt ugy is tünhetik fel a dolog, hogy Nagelreiter mindezt a maga érdekében iratta. Mi meg vagyunk győződve, hogy az egész szerkesztőség ártatlan ebben a manőverben. Másnak a szőrös Ézsau kezei irták, vagy iratták ezeket a dolgokat, olyané, a kinek szüksége volna a dolgok keverésére, hangulatot csinálni a püspök ellen, Lakatos dr. ellen, a Friss Ujság mellett. Az egész azonban nevetséges okvetetlenkedés, a mely mellett szó nélkül el kell haladni s észre se venni. A tanulság pedig az, hogy nem jó és nem lehet mindenkivel szóba állani.

Egyébként végül megjegyezzük azt, hogy Lakatos dr. nem bizta ugyan meg Vass drt védelmével, de itt nálunk nem is szokás, hogy csak „megrendelésre" vagy *„megfizetésre"* dolgozzanak. Különben meg vagyunk róla győződve, hogy sem Lakatos Frigyes dr. sem Dornis István nem örülnek annak, hogy — észrevehetőleg a Vass drral szemben való kijátszás céljából — egy *olyan* cikk lengette meg számukra az elismerés pálmáját.

L — a. Teljes őszinteséggel bevalljuk, hogy azt a passzust miattunk bátran megirhatta akár Schiller, akár Uhland. Mi a biesaklást nem vettük volna észre már annál az egyszerü oknál fogva sem, mert azt a bizonyos papirost nem szoktuk a kezünkbe venni, a firkálóját pedig mint embert még kevésbbé méltatjuk annyira, hogy vele szóba álljunk. A kinek a piszkálódásai vagy azért irodnak, mert megfizettette magát olyannal, a kinek az ilyen hangulatkeltésre szüksége van — vagy pedig, mert zsarolni akar — az olyan alak, a ki mindenképen kétes források után él, nem szolgált rá, hogy uriember közelitsen hozzája. A becses és csodálatosan sok oldalu figyelmét szebb dologra kérjük. Talán karácsonyra. Jó?!?

S — s. Mi is nagyon jól tudjuk, hogy B—i nem keresztény. Bennünket azonban egyesegyedül a tehetsége vezet. Szives örömmel elismerjük akárkiben a tehetséget, ha az elismerésre rászolgált s viszont megmondjuk a kritikánkat, ha szükség van rá.

Dr. M—r J. A mult hónapban „Hirtelen halál" cimü hirünkbe tévedésből csuszott az az értelmet zavaró hiba. Magunk sajnáltuk a dolgot legjobban. Egy halottról nem akarhattunk olyan kifejezést használni. Ez egészen természetes.

5878|ki 907.

Pályázati hirdetmény.

Fejérmegye váli járásához tartozó **Vértesacsa** községben nyugdijazás folytán megüresedett **jegyzői** állásra pályázatot hirdetek.

A jegyző javadalmazása:

1. Készpénzfizetés állami kiegészitéssel 1224 korona.
2. 2|4 urbéri telek haszonélvezete.
3. 3 szoba, konyha, kamara, mosókonyha, istálló, pince és melléképületekből álló lakás és házikert haszonélvezete.
4. Anyakönyvi kivonatok és marhalevelek kiállitásáért, valamint a magánmunkálatokért szedhető és szabályrendeletileg megállapitott dijak.

Felhivom a pályázni szándékozókat, hogy az 1883. évi I. tc. 6. §-ában illetve az 1900. évi XX. tc. 3. §-ában meghatározott minősitésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám **f. évi december hó 27-ik napjának d. u. 5 óráig** annál is inkább beadják, mert a később érkezőket figyelembe venni nem fogom.

A választást **1907. évi december hó 30-án d. e. 10 órakor** fogom **Vértesacsán** megtartani.

Vál, 1907. december 10-én.

Tarafás,
főszolgabiró.

5152|ki. 1907.

Pályázati hirdetmény.

A megüresedett vértesacsai körorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat, kik ezen állásra pályázni óhajtanak s a pályazatra jogositva vannak, hogy kellően felszerelt kérvényüket nálam 1907. december 26-ik napjának d. u. 5 óráig beadják, mert a később érkezendő kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A körorvosi székhely Vértesacsa és a körhöz Vértesacsa, Vértesboglár, Pázmánd és Vereb községek tartoznak. — Az összes lakosság száma 7000 lélek.

A körorvos fizetése: a körhöz tartozó községek által előleges negyedévi részletekben fizetendő évi 1600 korona és a szabályrendeletileg megállapitott látogatási dijak.

A körorvos tartozik hetenkint egyszer a községi elöljáróságokkal együttesen megállapitandó napon — a körhöz tartozó községekben, szükség esetében a pusztán megjelenni.

A választás határnapjául 1907. évi december hó 30-ik napjának d. e. 9 óráját Vértesacsa községházához tüzöm ki.

Vál, 1907. december 10-én.

Tarafás,
főszolgabiró.

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

CZIMBALMOK,
ZONGORÁK
nagy választékban, 10 évi jótálás mellett
részletfizetésre is kapható bármilyen hangszer
HEIN MARTON
mű-hangszer készitő
Székesfehérvár, Kossuth-utca 2. sz.

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000601